

SHEKSPIR TRAGEDIYASIDA REMARKALAR O'RNI VA TAHLILI UNING ASAR BADIYATIDAGI O'RNI

Dilnozaxon Murotova Otabek qizi
Farg'ona davlat universiteti
Filologiya fakulteti
o'zbek tili va adabiyoti
yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Shekspir ijodiga xos fazilatlar kuylanadi. Asarning badiiyati tahlil qilinadi. Remarka hamda uning turlari, konflikt va uning ko'rinishlari haqidagi ma'lumotlar Shekspir ijodi orqali o'rganildi. Shuningdek, Shekspirning tragediya yozishdagi mohirligi yana bir karra o'z aksini topadi.

Kalit so'zlar: dramaturgiya, tragediya, tasvir, holat, konflikt, Shekspir, Hamlet;

Drama adabiyotning ma'lum darajada taraqqiy etgan sohalaridan biridir. Barchaga ma'lumki, tragediya so'zi yunoncha tragoidia so'zidan kelibchiqqan bo'lib "echki qo'shig'li" degan ma'noni bildiradi. Chunki qadimgi Yunonistonda teatr ijrochilari echki terisidan tikilgan liboslar kiyishgan. Bugun teatr va adabiyotda tragediya adabiyot janrlaridan biri sifatida namayon bo'ladi. Tragediya zamonaviy dramaning baxtsizlikka olib keladigan markaziy muammolar xuddi qadimgi drama kabi qayg'uli yakun topib asar qahramonining fojeasi millat tanazulli bilan tugaydigan asarlarga nisbatan ishlatiladi. Bunga esa, odatda, axloqiy zaiflik, psixologik moslashuv, ijtimoiy bosim o'z ta'sirini ko'rsatadi. Shekspir tragediyasi o'ziga xosligi bilan boshqa fojeali asarlardan ajralib turadi.

Shekspir tragediyalarida asarga xos barcha unsurlar ishtirok etadi. Fojeaga sababchi bo'luvchi qahramon tragediyaning eng muhim elementlardan biridir. Yozuvchining asarlarida fojeali qahramon, asosan, bir kishidan iborat bo'lib qahramon erkak yoki ayol bo'lishi mumkin. Fojeali qahramon muqarrar qism aziyat chekkan eng eng qayg'uli odam bo'lishi shart. Mashhur olim Endryu Sesil Bredlining aytishicha, "Shekspir tragediyasi bu aslida hikoyadir. Shunday hikoyaki, azob –uqubat va ofat bilan yakun topadi" Shekspir fojeali qahramonining muhim tomoni shundaki, u oddiy inson emas. U mamlakat shohi yoki mamlakatning obro'li, zodagon fuqarolaridan yoki taniqli shaxs. Misol uchun Hamlet –Daniya shahzodasi. U aqlli, ochiqko'ngil, kelishgan hamda mulohazali. Qahramon shunchalik muhim shaxski, uning o'limi butun boshli g'alayon va tartibsizliklarni keltirib chiqaradi. Hamlet otasining o'limi uchun amakisidan qasos olganida u nafaqat amakisiga balki o'ziga ham o'limni ravo ko'radi.

Shekspir tragediyalarida ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi kurash tasvirlangan. Uning aksariyatida yovuzlik timsollari yovuzlikning hukmronligi va yaxshilikni bostirish bilan shug'ullanadi. XIX asrning taniqli shoir va adabiyotshunosi Edvard Doudenning so'zlariga ko'ra Shekspir tomonidan o'ylab topilgan fojea inson hayotini va ruhini tiklashga qaratilgan fojeadir. Boshqacha aytganda, uning mavzusi'dunyodagi yaxshilik va yomonlik o'rtasidagi kurashdir. Shekspir asarlarida hech qachon yaxshilik yovuzlik ustidan g'alaba qilmaydi.

Shekspir tragediyalarining bosh qahramonlari halol va yaxshi insonlar. Asar qahramoninig qiyinchiliklari, ko'rgan azoblari bizni unga hamdard bo'lishga chaqiradi. Yovuz odamlarning harakati bizni unga nisbatan g'azabimizni uyg'otadi. Shekspir asarlari oradan qancha yil o'tsa-da hech qachon kitobxonlar qo'lidan va qalbidan tushmay keladi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shekspir. "Romeo va Julyetta" - Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashiryoti, 2001.

- 2.B. Jalilov.O'zbek dramaturgiyasi poetikasi masalalari,1984.
- 3.Hotamov N, Sarimsoqov B. Adabiyotshunoslik terminlarining ruscha-o'zbekcha izohli lug'ati,1983.
- 4.Anikst A.A. Gamlet. Shekspir to'plami / Ed. Aniksta A.A va Shtayn A. M.: Nauka, 1961 yil.
- 5.Belinskiy V.G. To'liq to'plam Sochi, II jild, M.: Fanlar akademiyasining nashriyoti, SSSR, 1953 yil
6. XVII asr chet el adabiyoti tarixi / Ed. Z.I. Plavskin. – M., 1987 yil.
7. V. Shekspir. Gamlet, Daniya shahzodasi. Ingliz tilidan tarjima. M. Lozinskiy. M.: Nashriyotchi: AST Astrel, 2011 yil.
- 8.Shvedov Yu. Uilyam Shekspir. Tadqiqot. M., 1975 yil.